

פיליפינים

סקירה כלכלית

ספטמבר 2020

תקציר

הפיליפינים היא מהכלכלות הצומחות והדינמיות ביותר באזור אסיה-פסיפיק ובפרט באזור דרום-מזרח אסיה עם שיעור צמיחה כלכלית ממוצע של 6.4% בשנה במהלך העשור האחרון. זאת הודות לכח עבודה גדול וצעיר המאופיין בשיעורי אבטלה נמוכים, גידול בשיעורי העיור, צמיחת מעמד ביניים ועלייה ברמת הצריכה הפרטית¹. בזכות הצמיחה הכלכלית בשנים האחרונות הפיליפינים בדרך לשינוי סטטוס ממדינה בעלת הכנסה בינונית-נמוכה (lower middle-income) להכנסה בינונית-גבוהה (upper middle-income) על פי הגדרות הבנק העולמי². מנועי הצמיחה הכלכלית בפיליפינים בשנים האחרונות הם תעשיות השירותים העסקיים - בדגש על שירותי מיקור חוץ של תהליכים עסקיים (BPO) ושירותים נוספים כמו נדל"ן, ביטוח ופיננסיים. זאת לצד תעשיית תיירות הצומחת במדינת האיים שאף מהווה מוקד למשיכת השקעות זרות.

אתגרים לא חסר. פגעי אקלים (בעיקר סופות טרופיות קיצוניות), התפרצויות וולקניות ורעידות אדמה גורמים מדי שנה לנזקים ולהשבתת פעילות כלכלית באזורים שונים במדינה. כמו כן הסכסוך המתמשך בחבל בנגסמורו (המכונה מורו) באי מינדנאו יוצר לפרקים חוסר יציבות אזורית באי הדרומי. אך בכל זאת בשנים האחרונות פיליפינים מהווה יעד אטרקטיבי עבור החברות הישראליות. זאת בין היתר בשל היחסים הטובים בין המדינות, האהדה לישראל בקרב הרוב הנוצרי במדינה, השימוש הנרחב בשפה האנגלית – בפרט בקהילה העסקית, וכן בשל הביצועים הטובים של הכלכלה המקומית המתפתחת וההזדמנויות הטמונות בה. הוכחה לכך ניתן לראות בהיקף הסחר שצמח בכ-65% בין השנים 2014-2019, בעיקר בשל זינוק ביצוא הישראלי. על רקע זה התקבלה ההחלטה במשרד הכלכלה והתעשייה על פתיחת נספחות כלכלית חדשה וראשונה במנילה בשנת 2020, שמטרתה לקדם את היצוא הישראלי לפיליפינים וכן לסייע לחברות הישראליות בשוק המקומי.

כמו במדינות אחרות, גם בפיליפינים משבר הקורונה מהווה אתגר כלכלי גדול ומשמעותי המקרין על הביצועים של שנת 2020. תעשיית התיירות ויצוא העובדים הפיליפינים לחו"ל (OFW) – שתיהן כאמור מקורות הכנסה חשובים במדינת האיים, נפגעו באופן משמעותי בתקופה האחרונה. אך למרות התחזית העגומה לשנת 2020, ההערכות הן שכלכלת הפיליפינים תתאושש ותחזור לצמוח בשנים 2021-2022.

קריאה מהנה!

¹ נכון לינואר 2020, לתקופה שלפני Covid-19
² נתוני הבנק העולמי לשנים 2010-2019

תוכן עניינים

4 עמ'.....	רקע ונתונים כלליים.....
5 עמ'.....	אינדיקטורים כלכליים מרכזיים לשנת 2019.....
5 עמ'.....	פוליטיקה וממשל.....
7 עמ'.....	תעשיות בולטות \ מאפייני הכלכלה המקומית.....
7 עמ'.....	❖ יצוא סחורות.....
8 עמ'.....	❖ יבוא סחורות.....
8 עמ'.....	סקטורים מרכזיים בכלכלה.....
8 עמ'.....	❖ ייצור רכיבים אלקטרוניים.....
9 עמ'.....	❖ מיקור חוץ לשירותים עסקיים.....
9 עמ'.....	❖ חקלאות ומזון.....
10 עמ'.....	❖ תיירות.....
10 עמ'.....	❖ עובדים זרים.....
11 עמ'.....	הסכמים בילטרליים.....
12 עמ'.....	יוזמות כלכליות מרכזיות.....
12 עמ'.....	יחסי סחר ישראל-פיליפינים.....
14 עמ'.....	❖ סחר בסחורות.....
16 עמ'.....	❖ סחר בשירותים עסקיים.....
16 עמ'.....	❖ הסכמי סחר הדדיים.....
17 עמ'.....	תובנות \ כללי.....

רקע ונתונים כלליים³

שטח: 300,000 קמ"ר (מקום 74 בעולם)

ישראל 22,072 קמ"ר (מקום 153)

אוכלוסייה: 108,116,615 נפש

עיר בירה: מנילה

ממשל: רפובליקה נשיאותית דמוקרטית

נשיא מכהן: רודריגו דוטרטה (2016)

שפות רשמיות: פיליפינית (Filipino)⁴

אנגלית

דת: קתולים (80%), פרוטסטנטים

אוונגליסטים (11%), מוסלמים (5%)

מטבע: פזו פיליפיני (PHP)

יחס המרה של דולר אחד ל-48.61 פזו⁵

גאוגרפיה: הפיליפינים היא מדינת איים (ארכיפלג) המורכבת מ-7,641 איים מתוכם כ-2,000 מיושבים ו-500 איים בעלי שטח הגדול מקילומטר רבוע אחד. חמישים האיים הגדולים במדינה הם ביתם של כ-99% מאוכלוסיית המדינה כאשר האי לוזון (Luzon) הוא הגדול ביותר במדינה, בו מתגוררים למעלה מ-50% מהתושבים.

מבחינה גאוגרפית נהוג לחלק את הפיליפינים לשלושה אזורים מרכזיים:

1. **האי המרכזי לוזון (Luzon)** – בו נמצאות מטרופולין הענק המכונה מטר-מנילה (Metro Manila) בו מתגוררת כ-50% מאוכלוסיית המדינה, וערים נוספות כמו העיר באגיו (Baguio) וויגאן (Vigan) מצפון.
2. **הויסאיאס (Visayas)** – קבוצת האיים במרכז המדינה בהם האי סבו (Cebu) ובו העיר השנייה בגודלה במדינה Cebu City והאיים מינדורו (Mindoro), נגרוס (Negros), בוהול (Bohol), לייטה (Leyte) וסאמאר (Samar).
3. **האי מינדנאו (Mindanao)** – האי הדרומי הגדול – שני בגודלו אחרי לוזון, שבירתו דבאו (Davao).

גבולות: לפיליפינים אין כלל גבולות יבשתיים עם המדינות השכנות אך יש גבולות ימיים אשר חלקם מוסדרים וחלקם עדיין תחת מחלוקת. בחלקה הדרומי, בים סלבס (Celebes) חולקת המדינה גבול

³ CIA The World Factbook, The World Bank

⁴ מבוססת על הטאגאלוג (Tagalog) שהיא שפה אוסטרונזית המדוברת בפיליפינים על ידי כ-22 מיליון איש

⁵ נכון לתאריך 24 באוגוסט, 2020.

ימי עם אינדונזיה. בחלקה הדרום-מערבי, בעיקר באזור ים סולו (Sulu) ישנו גבול ימי עם מלזיה. בחלקה הצפוני והצפון-מערבי ישנו גבול ימי עם סין באזור ים סין הדרומי (South China Sea).

אינדיקטורים כלכליים מרכזיים לשנת 2019⁶

ישראל	פיליפינים	אינדיקטור
387	356.8	תמ"ג נומינלי GDP, current prices Billions of U.S. dollars
39,121	9,471	תמ"ג לנפש במונחי PPP Purchasing power parity; international dollars per capita
3.5% – 2019 3.4% – 2018 3.6% – 2017	5.9% – 2019 6.2% – 2018 6.7% – 2017	שיעור הצמיחה הכלכלית real GDP growth
0.8%	2.5%	שיעור האינפלציה Inflation rate, average consumer prices
3.8%	5.1%	שיעור האבטלה
35	95	קלות עשיית עסקים דירוג בין 1-190 כאשר ציון נמוך מבטא תוצאה טובה
76.7	61.9	מדד התחרותיות ציון מ- 0-100 100 מבטא את הציון הטוב ביותר
-AA	+BBB	דירוג אשראי S&P

פוליטיקה וממשל

בדומה לארצות הברית, המבנה הפוליטי בפיליפינים מבוסס על עקרונות משטר נשיאותי ודמוקרטי בו מתקיימת הפרדת רשויות בין הרשות המבצעת, המחוקקת (קונגרס וסנאט) והשופטת. חוקת המדינה משנת 1987 מגדירה באופן ברור את תפקידי הרשויות ואת חלוקת הסמכויות בפיליפינים⁷. לפיה הנשיא הוא ראש הרשות המבצעת וראש המדינה ומכהן גם כמפקד העליון של הצבא. הנשיא נבחר בבחירות ישירות לכהונה של 6 שנים וממנה את 21 שרי הקבינט (Cabinet secretaries) לאחר אישור מועצת מינויים של הקונגרס. הבחירות הבאות לנשיאות יתקיימו בשנת 2022.

⁶ IMF, The World Bank, World Economic Forum

⁷ אתר ממשלתי רשמי - חוקת הפיליפינים

הרשות המחוקקת מורכבת משני בתים, עליון ותחתון. הבית העליון הוא הסנאט (Senate of the Philippines) ובו 24 סנאטורים נבחרים בבחירות ארציות לתקופה של מקסימום 6 שנים, כאשר כל שלוש שנים מתקיימות בחירות חצי. הבית התחתון הוא הקונגרס (House of Representatives of the Philippines) ובו 243 נציגי אזורי בחירה אשר מייצגים את האינטרסים של המחוזות השונים. אלו מהווים כ- 80% מסך חברי הקונגרס כאשר מרביתם, נכון לבחירות 2019, משתייכים לששת המפלגות הגדולות במדינה. יתר חברי הקונגרס (20% הנוספים) נבחרים בבחירות יחסיות ולא ישירות (כמו בישראל) ובכך מאפשרים ייצוג של מיעוטים וקבוצות שונות בחברה. הבחירות לקונגרס מתקיימות כל 3 שנים כאשר כהונת חבר קונגרס מוגבלת למקסימום שתי קדנציות. בפיליפינים מתקיימת מערכת רב-מפלגתית תוססת בה פועלות למעלה מ-50 מפלגות. בבחירות לקונגרס ה-18 שהתקיימו בשנת 2019 בלטו 6 מפלגות גדולות אשר קיבלו למעלה מ-5% מהקולות, כאשר הגדולה מבניהן היא מפלגת השלטון PDP-Laban, לה 84 נציגים ואחריה המפלגה הלאומית Nacionalista עם 42 נציגים⁸.

בפיליפינים מערכת משפט עצמאית, כאשר בית המשפט העליון מוגדר כסמכות העליונה לצדק. בית המשפט העליון מוסמך גם לבחון את חוקיותן של תקנות נשיאותיות בהתאם לחוקת המדינה. נשיא בית המשפט העליון (Chief Justice) נבחר ע"י נשיא המדינה ועומד בראש חבר השופטים שכולל 14 שופטים.

על אף השפעות מימי השלטון הספרדי שניכרות בעיקר בתחום האזרחי, מרבית החוקים החשובים המסדירים את נושאי המסחר, דיני עבודה, מיסוי, בנקאות ומטבע נגזרו ממערכת המשפט האמריקאית. אלו נכנסו לתוקף בעשורים הראשונים של המאה ה-20, בתקופת שלטונה של ארצות הברית. חשוב לציין שמרבית החקיקה זמינה בשפה האנגלית.

ברמת הממשל המקומי, פיליפינים מחולקת ליחידות אדמיניסטרטיביות שונות שהקטנה ביותר נקראת בראנגאי (barangay), שמשמעות המילה היא כפר או אזור. מעליה נמצאת העיר ואז הפרובינציה. חוקת המדינה מגדירה מידה של עצמאות ליחידות השונות ומאפשרת יצירת מקורות הכנסה ישירים ובלעדיים. יחד עם זאת, עיקר ההכנסה של היחידות המוניציפליות תלוי בתקציב הממשלה אשר המחולק בהתאם לפרמטרים שונים כגון גודל האוכלוסייה וכדומה.

⁸ [Rappler, July 2, 2019.](https://www.rappler.com)

תעשיות בולטות \ מאפייני הכלכלה המקומית

נתוני סחר 3 שנים אחורה⁹

שנה	יצוא לעולם במיליארדי דולרים	יבוא מהעולם במיליארדי דולרים	גירעון מסחרי
2019	70.9	117.2	46.3
2018	67.4	115	47.6
2017	68.7	101.9	33.2

שותפות הסחר הגדולות לשנת 2019

יצוא:

גירעון מסחרי במיליארדי דולרים	אחוז מסך היצוא של המדינה	יצוא במיליארדי דולרים	ארה"ב
2.95 (+)	16.2%	11.5	ארזה"ב
0.6 (-)	14.9%	10.6	יפן
16.9 (-)	13.8%	9.8	סין
5.9 (+)	13.5%	9.6	הונג קונג
3.1 (-)	5.3%	3.8	סינגפור

מוצרי היצוא העיקריים הם:

1. ציוד אלקטרוני (35.8 מיליארד דולר) – כ-50% מיצוא הסחורות של הפיליפינים בשנת 2019 הוא ציוד אלקטרוני. בתוך כך בלט בעיקר יצוא מעגלים מודפסים (21 מיליארד דולר)
2. מכונות (10.1 מיליארד דולר) – מהווה כ-14% מסך יצוא הסחורות. הענפים הבולטים בקטגוריה זו הם שרתים ומוצרי אחסון מידע ומכונות דפוס.
3. מתכות ומתכות יקרות (5.6 מיליארד דולר) – בולט בעיקר יצוא נחושת (בערך של כ-2 מיליארד דולר), זהב (1.4 מיליארד), ברזל וניקל. גם אלומיניום ומוצרו.
4. פירות ותוצרת טרייה (2.6 מיליארד דולר) – בולט בעיקר יצוא הבננות (כ-1.95 מיליארד), אננס ומנגו (כ-390 מיליון דולר) ואגוזים (כ-260 מיליון דולר).
5. מוצרי מזון ומשקאות (כ-2.6 מיליארד דולר) – כולל בעיקר יצוא של קוקוס ומוצרי קוקוס שונים, מוצרי דגה (דגים קפואים ומשומרים) ותמציות צמחיות.
6. ציוד אופטי ומכשור רפואי (1.7 מיליארד דולר) – כלל בעיקר יצוא עדשות וכלי מדידה אופטיים וכן ציוד רפואי.

⁹ Un Comtrade

7. **פלסטיק וגומי (1.4 מיליארד דולר)** – כולל בעיקר יצוא מוצרי ריהוט מפלסטיק וצמיגים לרכב.
8. **דלקים ומוצרי אנרגיה (כמיליארד דולר)** – כולל בעיקר יצוא פחם, פטרוליום ושמונים.

יבוא :

גירעון מסחרי במיליארדי דולרים	אחוז מסך היבוא של המדינה	יבוא במיליארדי דולרים	
16.9 (-)	22.7%	26.7	סין
0.6 (-)	9.5%	11.2	יפן
4.1 (-)	7.4%	8.7	דרום קוריאה
2.95 (+)	7.2%	8.5	ארה"ב
6.4 (-)	6.2%	7.3	אינדונזיה

מוצרי היבוא העיקריים הם :

1. **ציוד אלקטרוני (28.3 מיליארד דולר)** – בתוך כך יבוא של מעגלים מודפסים בשנת 2019 עמד על 13.2 מיליארד דולר.
2. **מינרלים, דלקים ושמונים (14.1 מיליארד דולר)** – בעיקר יבוא נפט בהיקף של 7.6 מיליארד דולר ופחם בהיקף של 2 מיליארד דולר.
3. **מכונות (12.7 מיליארד דולר)** – מחשבים ומעבדים, מכונות דפוס, מנועים, ציוד חציבה ומזגנים.
4. **דגנים, מזון ותוצרת טרייה (כ-9.7 מיליארד דולר)** – דגנים (אורז וקמח בעיקר), סוכר, שמני מאכל, פירות (ענבים, פירות הדר ותפוחים), שוקולד ודברי מתיקה.
5. **רכבים (8.7 מיליארד דולר)** – יבוא רכבי נוסעים (3.1 מיליארד דולר), משאיות (1.9 מ'), רכב דו-גלגלי (1.5 מ') ואוטובוסים (0.7 מ').
6. **מתכות (8.2 מיליארד דולר)** – בעיקר יבוא מוצרי ברזל ופלדה וכן מוצרי נחושת.
7. **פלסטיק וגומי (4.8 מיליארד דולר)** – חומרי גלם שונים לתעשיית הפלסטיק וצמיגים.
8. **כלי טייס וחלקיהם (3.1 מיליארד דולר)**

סקטורים מרכזיים בכלכלה

1. **ייצור רכיבים אלקטרוניים** – תעשיית האלקטרוניקה ובפרט ייצור מעגלים מודפסים (PCB) מהווה מרכיב חשוב בכלכלת הפיליפינים. תעשייה זו התפתחה בשנות ה-70 בין היתר בזכות עלויות הייצור האטרקטיביות ומאז מובילה את ענף הייצור התעשייתי בפיליפינים מבחינת היקף התעסוקה, העומד על כ-3 מיליון עובדים והיקף משיכת ההשקעות הזרות. למעלה מ-50% מהיצוא של הפיליפינים לעולם בשנת 2019 היה ציוד אלקטרוני, מתוכו 73% מעגלים מודפסים (21 מיליארד דולר), כאשר התחומים המובילים

הם הרכבה, בדיקה, אריזה והפצה של מעגלים מודפסים. תחומים נוספים כוללים ייצור ציוד מחשוב ואחסון מידע, ציוד תקשורת (טלפוניה, מודמים, מצלמות מעגל סגור, כבלי תקשורת) וציוד לתעשיית הרכב (מערכות סטריאו, מערכות ABS). חמשת שוקי הייצוא המרכזיים של תעשיית האלקטרוניקה הם הונג-קונג, סין, ארה"ב, סינגפור ויפן, כאשר אלו הם גם שוקי הייצוא המרכזיים בנוסף לטאיוואן¹⁰.

2. **מיקור חוץ לשירותים עסקיים (BPO) – תעשיית ה-Business Process Outsourcing**

ממנועי הצמיחה המרכזיים של הפיליפינים בעשור האחרון, מהווה כ-10% מהתמ"ג ומועסקים בה כ-1.7 מיליון עובדים. הפיליפינים ומטרו מנילה בפרט מהווים יעד אטרקטיבי לחברות רב-לאומיות המעוניינות במיקור חוץ של פעילויות ושירותים שונים בתוך הארגון. עלויות שכר עבודה נמוכות יחסית, כוח עבודה צעיר ומשכיל בעל רמת אנגלית גבוהה וכן תמריצים ממשלתיים שונים מקנים לפיליפינים יתרון מול המתחרה המרכזית – הודו, ומול מתחרות עולות נוספות כמו מקסיקו, צ'ילה ופולין. שירותי ה-BPO המובילים הם שירותי תמיכה טלפונית (Call Centers), שירותים משרדיים שונים (Back Office), מסמך מידע רפואי (Medical Transcription) ובשנים האחרונות גם שירותי אנימציה, שירותי IT הכוללים פיתוח תוכנה והנדסה וכן פיתוח משחקי מחשב (גיימינג). השירותים ניתנים על ידי כמה מאות חברות BPO מקומיות, מבניהן כ-40 חברות מובילות, המציעות פתרונות A-Z בהתאם לצרכים השונים של החברות הרב-לאומיות.

3. **חקלאות ומזון – נכון לשנת 2019 הענף מהווה 9.2% מהתוצר ומועסקים בו כ-22% מכח**

העבודה במדינה¹¹. פיליפינים הינה היצואנית השנייה בגודלה בעולם של אננס טרי ובננות טריות, היצואנית המובילה בעולם של שמן קוקוס ומהיצואניות הגדולות בעולם של דגי טונה. כמו כן יצרנית אורז מהגדולות בעולם (מס' 8) אך רובו מיועד לצריכה מקומית. באופן כללי שיעור הצמיחה בענף החקלאות בשנים האחרונות נותר נמוך יחסית לצמיחה בענפים אחרים והחלק שלו בתמ"ג התכווץ.

הגידולים החקלאיים הנפוצים במדינה הם קנה סוכר (25% מסך הייצור בשנת 2019), אורז (22%), קוקוס (17.5%), בננות (11%) ותירס (10%). ייצור האורז מתמקד באי המרכזי לוזון (בו כ-60% מהגידולים) שמהווה גם מוקד לגידול וייצור המנגו. אזור הוויסאיס במרכז המדינה אחראי ל-70% מייצור קנה הסוכר. האי מינדנאו בדרום אחראי על למעלה מ-50% מייצור הקוקוס ותירס במדינה ולמעלה מ-80% מייצור הבננות, אננס והקפה. בתחום גידול בעלי חיים, גידול חזירים הוא הענף המוביל ולאחריו לולים וגידול עופות. בתחום הדגה עיקר הדייג מתבצע בים הפתוח וחלק קטן יחסית בבריכות דגים. יש לציין שהתפוקה בתחום הדגה נמצאת בירידה בעשור האחרון. ישנו גם תחום של חקלאות ימית שמתמקדת בגידול אצות מאכל אך עדיין לא בשיעור גדול.

¹⁰ Board of Investments of the Philippines (BOI)
¹¹ Philippines Statistic Authority

4. **תעשיית התיירות** – שנת 2019 הייתה שנת שיא בתיירות לפיליפינים עם למעלה מ-8 מיליון תיירים זרים שפקדו את אתרי התיירות במדינת האיים ולמעלה מ-40 מיליון תיירי פנים. אמנם מדובר על כרבע ממספר התיירים שביקרו בבירת התיירות האזורית – תאילנד, אך עדיין קצב הצמיחה הוא מרשים כאשר מספר התיירים הזרים כמעט והוכפל משנת 2014. תעשיית התיירות על ענפיה השונים מהווה מרכיב חשוב בכלכלת הפיליפינים ולראיה חלקה בתמ"ג לשנת 2019 עמד על 12.7% זאת לאחר צמיחה קלה משנה קודמת¹². היקף המועסקים בתעשייה עמד על למעלה מ-5 מיליון עובדים. עיקר התיירות הנכנסת הגיעה מהמדינות דרום-קוריאה, סין, ארה"ב, יפן וטייוואן, נכון לשנת 2018, כאשר ההוצאה המרכזית של התיירים הזרים הייתה על שירותי אירוח ולינה (2.3 מיליארד דולר), מזון ומשקאות (2.1 מילי), תחבורה (2 מילי), בידור ובילויים (1.3 מילי) וכמובן קניות (כמיליארד דולר).

נכון לעידן טרום משבר הקורונה, תעשייה זו הייתה המוקד החמישי בחשיבותו למשיכת השקעות זרות במדינה, עם היקף השקעה של כמיליארד דולר בשנת 2018. מבחינת הסקטורים השונים בתעשיית התיירות ניתן למנות את ענף ההימורים הצומח עם 13 בתי קזינו ברחבי המדינה המושך תיירים בעיקר ממזרח אסיה, ענף הקרוזים שהתפתח בשנים האחרונות ומיצב את הפיליפינים כיעד מוביל באסיה, מלונות וריזורטים שמהווים יעד להשקעות זרות, ענף הצלילה שמושך תיירים זרים חובבי הענף ל-100 אתרי הצלילה מהמובילים בעולם וענף התיירות הרפואית, כאמור במנילה פועלים מספר מרכזים רפואיים מובילים שהם יעד לתיירים ממדינות האזור המגיעים לצורך שירותי בריאות ברמה גבוהה ובשפה האנגלית.

כמו בתאילנד וביעדי תיירות מובילים אחרים, גם בפיליפינים תעשיית התיירות ספגה גגיעה קשה בשל משבר הקורונה ובינתיים נתונים מראים ירידה של כ-36% בהכנסות הענף ברבעון הראשון של 2020 השוואה לשנה קודמת.

5. **יצוא עובדים זרים** - המונח Overseas Filipino Workers או בקיצור OFW מתייחס למהגרי עבודה בעלי אזרחות פיליפינית השוהים באופן מוסדר במדינה זרה למשך פרק זמן מוגבל. לפי ההערכות של לשכת הסטטיסטיקה הפיליפינית (PSA) בשנת 2019 עבדו כ-2.2 מיליון עובדים פיליפינים מחוץ לארצם, מתוכם כ-500 אלף בערב הסעודית, 300 אלף באיחוד האמירויות, 100 אלף בהונג-קונג ומספר דומה בטייוואן¹³. בישראל לצורך השוואה מספרם מוערך בכ-30 אלף עובדים. מבחינת המקצועות, מרבית העובדים הפיליפינים הועסקו כעובדי משק בית ומטפלים (כ-40%), נותני שירות ומכירות (17%), עובדי ייצור והרכבה (12%), טכנאים (8%) ומומחים (8%).

פיליפינים נחשבת ליצואנית עובדים זרים החמישית בגודלה בעולם ותרומתם של העובדים הזרים לכלכלה המקומית היא משמעותית ואף חיונית. הכסף המועבר על ידי העובדים הפיליפינים בחו"ל למשפחותיהם מאפשר לאלו לשפר את רמת החיים וכן לצרוך יותר סחורות ושירותים. ברמה הלאומית מצמצם את הגירעון במאזן התשלומים, מחזק את

Philippine Statistic Authority ¹²

Philippine Statistic Authority ¹³

המטבע המקומי ומגדיל את יתרונות המט"ח במדינה. לפי הערכות היקף העברות הכספים למדינה בשנת 2019 עמד על למעלה מ-30 מיליארד דולר והיווה כ-10% מהתמ"ג¹⁴. יש לציין שהעובדים הפיליפיניים (OFW) הם רק חלק מהפזורה הפיליפינית בחו"ל שמונה לפי ההערכות למעלה מ-10 מיליון איש, מרביתם מהגרים חוקיים ממוצא פיליפיני או עובדים זמניים חוקיים אך כמובן יש גם מהגרים בלתי חוקיים¹⁵. הגדולה בקהילות הפיליפיניות בחו"ל היא הקהילה בארה"ב שמונה למעלה מ-3 מיליון מהגרים, רובם במדינת קליפורניה. הקשר עם הקהילות עומד בסדר עדיפות גבוהה בפוליטיקה המקומית וכן קיימים ארגונים וסוכנויות שמטרתן לשמר את הקשר ולסייע לקהילות אלו.

הסכמי סחר בילטרליים משמעותיים של הפיליפינים

גוש הסחר של מדינות דרום-מזרח אסיה (ASEAN) – פיליפינים חברה מייסדת ופעילה בהתאחדות מדינות דרום-מזרח אסיה ASEAN אשר כוללת 10 מדינות ביניהן אינדונזיה, מלזיה, תאילנד, סינגפור, וייטנאם, מיאנמר שאוכלוסייתן הכוללת מוערכת בכ-660 מיליון תושבים. בין המדינות קיים הסכם אזור סחר חופשי (AFTA) אשר נחתם לראשונה בסינגפור בשנת 1992. הסכם שמטרתו להביא להורדת מכסים על סחורות המיוצרות בתוך גוש ASEAN (לפי כללי מקור של מינימום 40% רכיבים מקומיים) ונסחרות בין מדינות הגוש. בין המדינות קיימים הסכמים כלכליים נוספים שכוונתם לייצר אינטגרציה כלכלית בין חברות הגוש ביניהן הסכם על ליברליזציה של סחר בשירותים עסקיים (ATISA), הסכם תנועה חופשית של מומחים (MRAs) והסכמים בתחומי תיירות, תעופה ותחומים נוספים.

חברות בארגונים בינ"ל:

- OECD : לא

- WTO : כן (חברה החל מינואר 1995)

מדינות שאיתן לפיליפינים יש הסכם סחר:

- **גוש הסחר EFTA** – לפיליפינים הסכם אזור סחר חופשי עם גוש הסחר EFTA הכולל את המדינות נורבגיה, שוויץ, ליכטנשטיין ואיסלנד אשר נכנס נחתם ונכנס לתוקף בשנת 2018.
- **יפן** – הסכם האס"ח הבילטרלי היחיד של הפיליפינים הוא עם יפן. ההסכם נכנס לתוקף בשנת 2008 וכולל הורדה של מכסים על סחר בסחורות, ליברליזציה של הסחר בשירותים עסקיים, עידוד השקעות, הגנה על השקעות ועל קניין רוחני ועוד.
- **הסכמים כלכליים נוספים מתוקף החברות ב-ASEAN** – לגוש מדינות דרום-מזרח אסיה הסכמי אס"ח עם מדינות האזור ביניהן סין (2007), יפן (2008), אוסטרליה וניוזילנד

¹⁴ Central Bank of the Philippines
¹⁵ Commission on Filipinos Overseas

(2010), קוריאנה (2010) והודו (2015). הסכמים אלו מאפשרים לפיליפינים תשתית סחר נוחה בסחר בסחורות ושירותים עם אותן המדינות.

יוזמות מרכזיות של ממשלת הפיליפינים בשנתיים האחרונות

תכנית הפיתוח של הפיליפינים לשנים 2017-2022 הציבה יעדים כלכליים לתקופת ממשלו של הנשיא דוטרה, כאשר שני היעדים הראשונים בתכנית הם עידוד הצמיחה הכלכלית ומיגור העוני. בהתאם, הנשיא דוטרה השיק בשנת 2017 את השלב הראשון של **רפורמת מס לצמצום העוני ועידוד הצמיחה (TRAIN)** במסגרתה תחול הפחתה בתשלום מס הכנסה עבור רוב מוחלט של משלמי המיסים בפיליפינים (כ-99%) כאשר האחוזון העליון ישלם יותר (מס פרוגרסיבי). תכנית זו באה לעשות חלוקה צודקת יותר של נטל המיסוי, להקל על מרווחי שכר המינימום - שאף לא ישלמו כלל, ולמגר את העוני. בנוסף המשיך הממשל לתמוך **בתכנית המענקים המותנים למשפחות עניות הידועה כ-4Ps** במסגרתה משפחות עניות העונות על קריטריונים מסוימים קיבלו מענקים מותנים עבור השתתפות של הילדים במסגרות החינוך ושל הורים בתכניות פיתוח וכן עבור צרכי בריאות שונים. בשנת 2018 לבדה חולקו למעלה מ-82 מיליארד פזו פיליפיני בכ-5 מיליון בתי אב ב-144 ערים וב-80 פרובינציות שונות¹⁶.

תכנית כלכלית חשובה נוספת של ממשל דוטרה היא **תכנית פיתוח התשתיות המאסיבית (Build Build Build)**. דוטרה וממשלו השיקו בשנת 2017 תכנית בהיקף של 8.4 טריליון פזו פיליפיני (כ-1.7 טריליון דולר) להקמה של 75 פרויקטי ענק בניהם שדות תעופה, נמלי ים, גשרים, קווי מטר ואלפי קילומטרים של כבישים מהירים. מטרת התכנית הן לעודד צמיחה כלכלית, לייצר משרות ולמגר את העוני וכן להקל על עומסי התנועה במטרו מנילה ולחבר את הפריפריה למרכזי האוכלוסייה.

יחסי סחר ישראל – פיליפינים

בשנים האחרונות פיליפינים מהווה יעד אטרקטיבי עבור החברות הישראליות. זאת בין היתר בשל היחסים הטובים בין המדינות, האהדה לישראל בקרב הרוב הנוצרי במדינה, השימוש הנרחב בשפה האנגלית בקהילה העסקית, וכן בשל הביצועים הטובים של הכלכלה המקומית המתפתחת וההזדמנויות הטמונות בה. בהתאם, בין השנים 2014-2019 היקף הסחר בסחורות של ישראל ופיליפינים צמח בכ-65% וזאת בעיקר בשל זינוק ביצוא הישראלי. על רקע זה התקבלה ההחלטה במשרד הכלכלה והתעשייה על פתיחת נספחות כלכלית חדשה וראשונה במנילה בשנת 2020, שמטרתה לקדם את היצוא הישראלי לפיליפינים וכן לסייע לחברות הישראליות בשוק המקומי.

לביקורו של נשיא הפיליפינים, רודריגו דוטרה, בישראל במהלך ספטמבר 2018 הייתה תרומה משמעותית לקידום היחסים המדיניים והכלכליים בין שתי המדינות. הנשיא דוטרה הגיע בראש משלחת שרים גדולה ומשלחת עסקית בה נציגות של חברות גדולות מהפיליפינים. במסגרת הביקור

¹⁶ Department of Social Welfare and Development

נחתמו הסכמים בילטראליים חשובים, ביניהם הסכם עבודה המסדיר את העסקתם של כ-30 אלף עובדים פיליפינים בענף הסיעוד והסכם נוסף המאפשר העסקה של עובדים פיליפינים בענף המלונאות בשיעור מוגבל. כמו כן נחתמו מזכר הבנות בנושא שת"פ בתחום המו"פ ומזכר נוסף בנושא קידום השקעות, וכן התקיימו דיונים על פתיחת קו תעופה ישיר, הגברת התיירות ויחסי המסחר בין המדינות. תוצר חשוב נוסף של הביקור היה חתימה על הסכמים עסקיים שונים בין חברות וגופים בסקטור הפרטי, בין היתר בתחומי הביטחון והאנרגיה¹⁷.

באופן כללי ניתן לומר שהיחסים בין ישראל לפיליפינים נשענים על רקע של ידידות שהחלה עוד בשנות ה-30 של המאה הקודמת, בתקופתו של הנשיא מנואל קזון. הנשיא קזון זכור בישראל כמי שפתח את שערי מדינתו לקליטת 10,000 יהודים ממדינות אירופה שביקשו להימלט מאימת הכיבוש של גרמניה הנאצית. בפועל הגיעו כ-1,300 יהודים יוצאי גרמניה ואוסטריה בעיקר אשר חיים ניצלו בזכות החלטה זו. בנוסף, פיליפינים היא המדינה היחידה באזור אסיה-פסיפיק (להוציא את אוסטרליה וניו-זילנד) אשר הכירה בתכנית החלוקה בכ"ט בנובמבר 1947 ובהמשך הצביעה בעד קבלה של ישראל כחברה באו"ם בשנת 1949. בשנת 1957 החלו המדינות בקיום יחסים דיפלומטיים רשמיים ובשנת 1962 נפתחו שגרירויות במנילה ובתל-אביב. מאז היחסים בין המדינות ידעו מספר עליות ומורדות אך בשנים האחרונות היחסים בין המדינות טובים כאשר תקופתו של הנשיא הנוכחי מהווה תקופה של פריחה ביחסים.

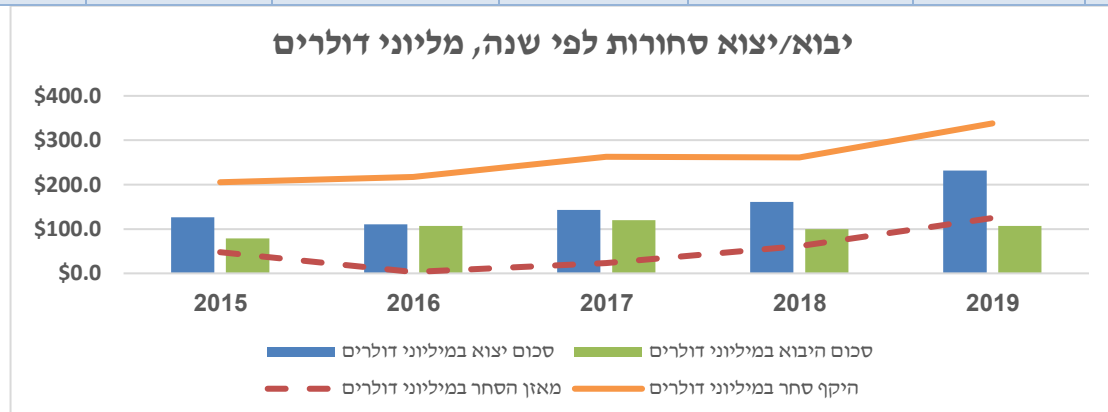
למדינת ישראל מיתוג טוב וחזק בפיליפינים. הרוב הנוצרי-קתולי מכיר בישראל כ"ארץ הקודש" וחש אהדה כלפיה. יחס זה מתבטא בין היתר בזרם תיירים פיליפינים שעולה בהתמדה בשנים האחרונות כאשר בשנת 2019 ביקרו בישראל כ-35 אלף תיירים. חשוב לציין שישראל היא אחת המדינות היחידות בעולם שהתייר הפיליפיני נהנה מפטור מאשרת כניסה למטרות תיירות. מעבר להיבט הדתי, ישראל מוכרת כמקור לחדשנות ולידע בתחומי החקלאות, בריאות, ביטחון ותחומים נוספים. החל מרגע כינון היחסים בין המדינות, עשרות אלפי משתלמים פיליפינים עברו הכשרות בישראל באמצעות סוכנות מש"ב ובמסגרת לימודי Agrostudies שכוללים תכנית הכשרה של 11 חודש בישראל בתחום החקלאות. בתחום החירום והסיוע הבינלאומי, ישראל זוכה להערכה רבה בשל הסיוע הרב שהגישה לפיליפינים בשנת 2013 לאחר נזקי הטייפון "יולנדה" שכלל הטסה של כ-200 אנשי חירום והצלה של צה"ל ומשטרת ישראל, צוותים רפואיים וכן הקמת בית חולים שדה באי סבו. הסיוע לא נפסק וגם כעת בימי משבר הקורונה, מגישה ישראל סיוע בעיקר באספקה של ציוד רפואי ביוזמת שגרירות ישראל במנילה.

¹⁷ דוברות משרד החוץ

נתוני סחר בסחורות

היקף הסחר בסחורות בין ישראל לפיליפינים בשנת 2019 עמד על 338 מיליון דולר, מתוכם 231.4 מיליון דולר יצוא ו-106.6 מיליון דולר יבוא. הסחר בסחורות עם הפיליפינים צמח בשנת 2019 בכמעט 30% בהשוואה לשנה קודמת, כאשר מנוע הצמיחה המרכזי היה היצוא לפיליפינים שגדל ב-43% בהשוואה להיקף היצוא בשנת 2018.

שנה	סכום יצוא במיליוני דולרים	אחוז היצוא מתוך סך היצוא הישראלי	סכום יבוא במיליוני דולרים	אחוז היבוא מתוך סך היבוא הישראלי	מאזן מסחרי	היקף סחר
2015	\$126.7	0.20%	\$78.7	0.13%	\$48	\$205
2016	\$110.3	0.18%	\$107.2	0.16%	\$3	\$218
2017	\$143.0	0.23%	\$120.0	0.17%	\$23	\$263
2018	\$161.2	0.26%	\$99.8	0.13%	\$61	\$261
2019	\$231.4	0.40%	\$106.6	0.14%	\$125	\$338

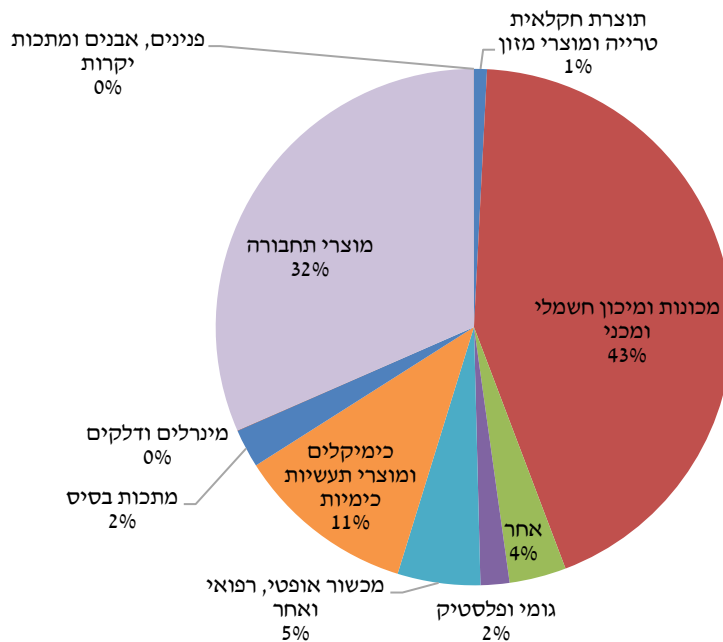

סקטורים עיקריים ביצוא לפיליפינים¹⁸

הסקטור המוביל את יצוא הסחורות לפיליפינים בשנת 2019 הוא מכונות ומיכון חשמלי ומכני, שחלקו בסך היצוא לאותה שנה עמד על 43%, בתוכו המוצרים המובילים הם מעגלים מודפסים, ציוד תקשורת וציוד מכני ואלקטרוני לתעשיית החקלאות. סקטור מוצרי תחבורה מהווה 32% מהיצוא וצמח משמעותית משנה קודמת, כאשר תחום זה כולל בעיקר ציוד בתחום ה-HLS. יצוא הכימיקלים מהווה 11% וכולל בעיקר דשנים וכימיקלים לתעשיית החקלאות ובשיעור קטן יותר - מוצרי קוסמטיקה וטיפוח. מכשור אופטי ורפואי מהווה כ-5% מסך היצוא וכולל מערכות בקרה ומדידה וכן ציוד רפואי, בדגש על מכשור רפואי לתעשיית האסתטיקה הרפואית. היקף היצוא בתחום התוצרת החקלאית הטרייה והמזון עומד על 1% בלבד מסך היצוא וכלל בעיקר יצוא של מוצרים לתעשיית המשקאות.

¹⁸ הלמ"ס

תמהיל יצוא הסחורות בשנת 2019

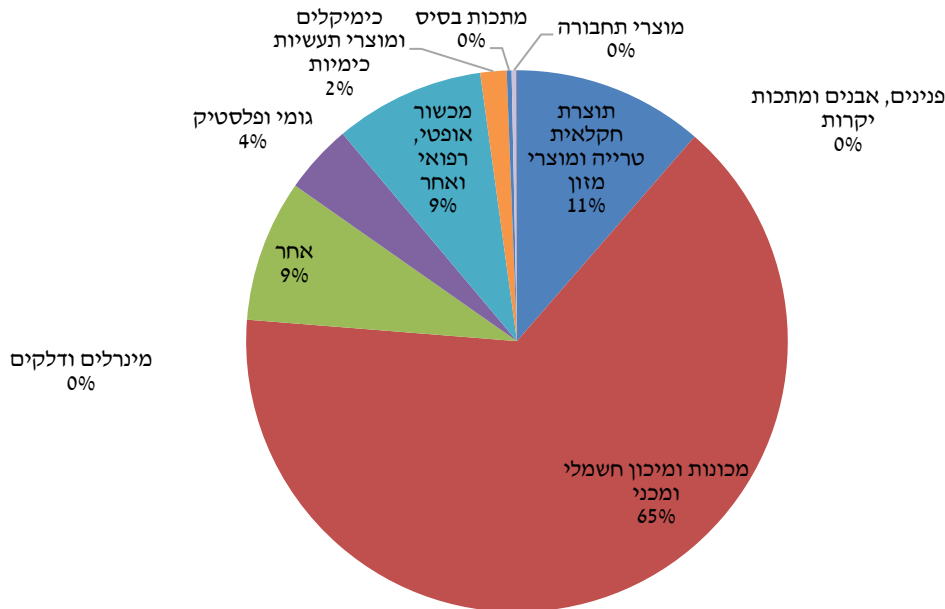

סקטורים עיקריים ביבוא מהפיליפינים¹⁹

יבוא הסחורות מהפיליפינים בשנת 2019 עמד על 106.6 מיליון דולר, עם עליה של 6% בהיקפי היבוא. הסקטור המוביל ביבוא הסחורות היה מכונות ומיכון חשמלי ומכני המהווה 65% מסך היבוא וכולל רכיבים אלקטרוניים ומערכות, ציוד מחשוב, מדפסות ומוצרי חשמל שונים. הסקטור השני בחשיבותו היה יבוא תוצרת חקלאית ומוצרי מזון הכולל דגים משומרים (בעיקר טונה), מוצרי מזון יבש אסייתי שונים, מוצרי קוקוס ואגוזים. ענף הטקסטיל (תחת קטגוריית אחר בגרף מטה) מהווה כ-9% מהיבוא וכולל יבוא מוצרי ביגוד והנעלה. מכשור אופטי ורפואי מהווה גם כן 9% מסך היבוא וכולל ציוד אופטי לתעשיות שונות ועדשות ראייה ובהיקף קטן יותר ציוד רפואי. יבוא חומרי גלם לתעשיית הפלסטיק מהווה כ-4% מסך היבוא בשנת 2019.

¹⁹ הלמ"ס

תמהיל יבוא הסחורות בשנת 2019

סחר בשירותים עסקיים

לפי נתוני הלמ"ס היקף הסחר בשירותים עסקיים בין ישראל לפיליפינים בשנת 2018 עמד על כמיליון דולר בלבד. אחוז קטן מסך יצוא השירותים לאסיה ואחוז מזערי מסך יצוא השירותים של ישראל לעולם. יש לציין שנתונים אלו מבוססים על סקר ואינם כוללים שירותי תקשורת ושירותי הובלה.

יבוא שירותים עסקיים מהפיליפינים נמוך מאוד (פחות ממיליון דולר) ולכן לא נכלל בסקר הלמ"ס.

Year	2014	2015	2016	2017	2018
Export	0.93	0.85	0.88	1.03	1.12
Import	-	-	-	-	-

הסכמים הדדיים בין ישראל ופיליפינים בנושאי כלכלה וסחר²⁰:

הסכמים רלוונטיים נוספים שנחתמו בין שתי המדינות כוללים הסכם בנושא שירותים אוויריים (2015), מזכר הבנות בנושא שיתוף פעולה בתחום התקשורת והטלקום (1997), הסכם שיתוף פעולה

²⁰ מחלקת אמנות והסכמים, משרד החוץ.

בתחום החקלאות (1994) וכן הסכם בדבר ביטול אשרות כניסה לתיירים ומבקרים קצרי מועד (1970).

שם ההסכם	שנת חתימה על ההסכם	האם ההסכם בתוקף?
מזכר הבנות על שיתוף פעולה בתחום קידום השקעות נחתם במסגרת ביקור נשיא הפיליפינים בישראל ע"י נציגי משרדי הכלכלה בשתי המדינות.	2018 *המסמך איננו מחייב משפטית	לא
הסכם בנושא העסקה זמנית של מטפלים פיליפינים ההסכם המסדיר הבאת מטפלים פיליפינים לישראל ללא תיווך ומעגן את זכויות העובדים.	2018	כן
הסכם שיתוף פעולה בתחום התיירות מטרתו הגדלת היקף הפעילות בתחום התיירות בין המדינות	2015	כן
הסכם שיתוף פעולה בין רשויות המכס מטרת ההסכם לחזק את הקשר בין רשויות המכס במדינות על מנת לוודא סיווג נכון של הסחורות ביבוא וביצוא בין המדינות וכן לסייע במניעת עבירות מכס.	2010	כן
הסכם למניעת כפל מס ההסכם מסדיר תשלום מס על הכנסות שהופקו מנכסים, עסקים ושירותים שונים ומטרתו למנוע כפל מס או ההיפך, התחמקות מתשלום מס.	1992 *נכנס לתוקף ב-1997	כן

תובנות נספח

מאחר ומסמך זה נכתב טרם הגעתי למנילה עוד מוקדם עבורי לחלוק עמכם תובנות אך זה יקרה ביתר פירוט בסקירות הבאות, לאחר היכרות מעמיקה עם השוק המקומי. בינתיים לאחר פגישות עם עשרות חברות ישראליות ועל רקע הכנת מסמך זה, אני בהחלט יכול לומר שפיליפינים אכן שוק אטרקטיבי ורלוונטי עבור התעשייה הישראלית. כמובן שבתחומי האגרו-טכנולוגיה, ביטחון המולדת וסייבר, תקשורת וטלקום אך גם בתחומים נוספים אותם נרצה ללמוד ולפתח. ההחלטה להקים נספחות כלכלית חדשה במנילה היא החלטה חשובה שתסייע לפעילות היצוא של החברות והתעשייה בישראל לפיליפינים. החודשים הקרובים יוקדשו להקדמת הנספחות אך השאיפה היא שנוכל לסייע לחברות ויצואנים החל מהרבעון הראשון של 2021. כמובן שפרסום מסודר בעניין יצא לתעשייה בערוצי המידע של מינהל סחר חוץ.

בנימה אישית אני נרגש לקראת המשימה המשמעותית והאתגר שניצבים לפני ומחכה לרגע בו נוכל לתת שירות איכותי ומקצועי ליצואנים ישראלים בפיליפינים.

בברכה,

תומר היווי

נספח כלכלי לפיליפינים